

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/2008 vp

Hallituksen esitys laeiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta, maa-aineslain muuttamisesta ja pelastuslain 9 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä huhtikuuta 2008 lähettänyt ympäristövaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta, maa-aineslain muuttamisesta ja pelastuslain 9 §:n muuttamisesta (HE 34/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Klaus Pfister, ympäristöministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Elma Solonen, maa- ja metsätalousministeriö

- vanhempi hallitussihteeri Anja Liukko, työ- ja elinkeinoministeriö
- ympäristöneuvos Mika Seppälä, Länsi-Suomen ympäristölupavirasto
- johtaja Heikki Jämsä ja kehityspäällikkö Eija Ehrukainen, Infra ry
- ympäristöpäällikkö Tua Welin, Kaivannais-teollisuusyhdistys ry
- toimitusjohtaja Pekka Jauhiainen ja ympäristöpäällikkö Olavi Selonen, Kiviteollisuusliitto ry
- luonnonsuojelusihteeri Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- toimitusjohtaja Jaakko Silpola, Turveteollisuusliitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kaivannaisteollisuuden jätehuoltoa koskevan direktiivin täytäntöönpanemiseksi tarpeellisista muutoksista ympäristönsuojelulakiin, maa-aineslakiin ja pelastuslakiin. Ehdotetut säännökset koskevat kaivostoiminnan, sitä valmistelevan tai siihen rinnastettavan toiminnan, rikastamotoiminnan, kivenlouhimon, muun kivenlouhinnan, kivenmurskauksen, turvetuotannon tai niihin rinnastettavan kallio- tai maaperän aineksen muun ottamisen yhteydessä syntyvän kaivannaisjätteen jätehuoltoa ja sen suunnittelua sekä

kaivannaisjätteen jätealueista aiheutuvan suuronnettomuuden vaaran torjumista.

Ympäristönsuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman tekemisestä ja kaivannaisjätteen jätealueista aiheutuvan suuronnettomuuden vaaran torjumista koskevista velvoitteista sekä ympäristöluvan määräyksistä. Maa-aineslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta, joka esitetään osana maa-ainesten ottamissuunnitelmaa. Pelastuslakiin lisätään säännös suuronnettomuuden vaaraa

aiheuttavaa kaivannaisjätteen jätealuetta koskevan pelastussuunnitelman tekemisestä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Valiokunta toteaa, että ehdotettu sääntely perustuu direktiiviin, jonka keskeinen tavoite on ympäristöriskien hallinta. Valtaosa vaatimuksista sisältyy jo voimassaolevaan lainsäädäntöön, mutta direktiivi edellyttää kuitenkin tiettyjen uusien menettelyjen käyttöönottoa, kuten jätehuoltosuunnitelmaa. Valiokunta pitää hyvänä lähtökohtaa sisällyttää sääntely osaksi nykyistä lainsäädäntöä välttämällä päällekkäisiä viranomaismenettelyjä. Kaivannaisteollisuuden jätteitä koskevan sääntelyn sisällyttäminen pääasiassa ympäristönsuojelulakiin on myös perusteltua, koska muun muassa kaivostoiminta ja kaivannaisjätteen jätealueet edellyttävät ympäristönsuojelulain mukaista lupaa ja myös jätteitä koskeva sääntely on ympäristönsuojelulaissa.

Direktiivi edellyttää määrämuotoisen jätehuoltosuunnitelman tekemistä sellaisista toiminnoista, joihin tulee hakea ympäristölupaa (kaivostoiminta tai siihen rinnastuva toiminta, kivenlouhimo, kivenlouhinta, kiven murskaus ja turvetuotanto) tai maa-ainesten ottolupaa (soranotto ja muu maa-aineksen otto). Ympäristöluvanvaraisten toimintojen osalta jätehuoltosuunnitelman tekeminen merkitsee käytännössä jo nykyisin vaadittujen tietojen esittämistä kootusti ja direktiivin edellyttämässä muodossa. Maa-aineslain osalta jätehuoltosuunnitelmaa arvioidaan erillisenä ottamissuunnitelmasta, mutta suunnitelmaan tehtävät muutokset merkitsevät kuitenkin ottamissuunnitelman tarkistamista, joka puolestaan voi johtaa tekniseen tarkistamiseen tai varsinaiseen luvan muuttamiseen.

Valiokuntakuulemisissa on noussut esille kysymys kaivannaisjätteitä koskevan lainsäädän-

nön soveltamisesta ns. offshore-toimintaan. Hallituksen esityksessä ei ole rajattu ympäristönsuojelulain tai maa-aineslain soveltamista merialueella, vaan sääntelyn lähtökohtana on nykyinen ympäristönsuojelulain soveltamisala. Esimerkiksi merihiekan nostaminen ei kuitenkaan käytännössä edellytä maa-aineslain eikä ympäristönsuojelulain mukaista lupaa, vaan ainoastaan vesilain mukaista lupaa. Kaivannaisjäte-sääntely ei siten koskisi tällaista toimintaa. Sen sijaan merellä tapahtuvassa kaivoskivennäisten hyödyntämisessä olisi kysymys kaivostoiminnasta, johon on haettava vesilain mukaisen luvan lisäksi ympäristölupaa. Valiokunta toteaa, että koska offshore-toimintaa ei ole rajattu ulos kaivostoiminnasta ja siihen rinnastettavasta toiminnasta, ehdotettuja säännöksiä sovellettaisiin myös mahdolliseen merialueella tapahtuvaan kaivostoimintaan. Valiokunta katsoo, että vaikka tällaista toimintaa ei Suomessa olekaan, direktiiviä laajempi soveltaminen merialueella on perusteltua nykyisen ympäristönsuojelusääntelyn kattavuuden säilyttämiseksi.

Valiokunta korostaa lainsäädännön täytäntöönpanoon liittyvää erityistä viranomaisneuvonnan tarvetta. Vaikka sääntely ei muuta aineellisia vaatimuksia kuin vähäiseltä osin, se edellyttää pikkutarkkojen ja määrämuotoisten selvitysten ja suunnitelmien laatimista, johon yritykset tarvitsevat neuvontaa. Kaivannaisteollisuuden yritykset ovat enimmäkseen pieniä yrityksiä, joilla on rajalliset mahdollisuudet selvittää direktiivin edellyttämien tietojen sisältövaatimuksia. Osaltaan sekä kansallista direktiivin täytäntöönpanoa että lainsäädännön toimeenpanoa käytännössä vaikeuttaa se, että useista yksityiskohdista päätetään komitologiamenettelyssä, ja nämä päätökset ovat viivästyneet. Esimerkiksi inertin jätteen käsitteen täsmennyksistä ei ole vielä päätetty. Valiokunta pitää tärkeänä, että ympäristöministeriö yhdessä toiminnanharjoit-

tajien kanssa valmistelee komitologiapäätöksen perusteella kansallisen luokittelun inerteiksi katsottavista yleisimmistä kaivannaistoiminnan jätteistä. Myös jätehuoltosuunnitelman konkreettiset laatimisohteet ovat tarpeen. Turvetuotantoalueita koskevia jätehuoltosuunnitelmia koskeva ohjeluonnos on jo laadittu. Parhaillaan uusittavana olevaan maa-ainesten ottamisoppaaseen on myös tarkoitus sisällyttää ohjeistus maa-

ainesten ottamisalueiden jätehuollon suunnittelusta.

Päättösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ympäristövaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 6 päivänä toukokuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Rakel Hiltunen /sd
vpj. Pentti Tiusanen /vas
jäs. Marko Asell /sd
Christina Gestrin /r
Tanja Karpela /kesk
Timo Kaunisto /kesk
Timo Korhonen /kesk
Petteri Orpo /kok

Sanna Perkiö /kok
Janne Seurujärvi /kesk
Tarja Tallqvist /kd
Kimmo Tiilikainen /kesk
Pauliina Viitamies /sd
Henna Virkkunen /kok
vjäs. Janina Andersson /vihr
Anne-Mari Virolainen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.